

Konstitusiya və Suverenlik ili 2025

Azərbaycanın dinamik inkişafını təmin edən və ölkəni tarixi Zəfər zirvəsinə yüksəldən Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi güclü və ardıcıl sosial siyasət vətəndaş rifahının yaxşılaşdırılmasında mühüm rol oynayıb. Dövlətimizin başçısının sosial siyasəti yalnız ölkənin iqtisadi inkişafını deyil, həm də vətəndaşların yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsini hədəfləyir. AZƏRTAC 2018-2024-cü illəri əhatə edən milyonlarla insanın sosial təminatında böyük irəliləyişlərə səbəb olan islahatlar paketini təhlil edir.

Ötən 6 il ərzində həyata keçirilən dörd sosial islahat paketi çərçivəsində milyonlarla insanın sosial təminatında böyük irəliləyişlər əldə edilib. Xüsusilə minimum pensiyanın 2,5 dəfə, orta aylıq pensiyanın 2,4 dəfə, müavinət və təqaüd ödənişlərinin isə 5 dəfəyə qədər artırılması Prezidentin sosial rifaha yönəlmiş siyasətinin yüksək səmərəliliyini göstərir. Bununla yanaşı, əmək müqavilələrinin sayının son 6 ildə 600 mindən çox (50 faizədək) artması işçi hüquqlarının qorunması, formal məşğulluğun genişləndirilməsi və əmək bazarında şəffaflığın artırılması baxımından mühüm nailiyyətdir. Bu rəqəmlər Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən sosial siyasətin Azərbaycanı rifah cəmiyyətinə çevirmək istiqamətində uğurlarını nümayiş etdirir.

Sosial rifahın gücləndirilməsinə yönəlmis siyasət

Azərbaycanda əhalinin sosial rifahının təmin olunması istiqamətində dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri sosialyönümlü xərclərin artırılmasıdır. Bu, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən sosial siyasətin əməli nəticəsi olaraq özünü büdcə göstəricilərində də aydın şəkildə büruzə verir. Məsələn, 2021-ci ildə dövlət büdcəsində sosialyönümlü xərclər 10,3 milyard manat təşkil edirdisə, 2024-cü il üçün bu məbləğ 15,5 milyard manata çatdırılıb, 2025-ci ilin büdcə layihəsində isə 16,9 milyard manat nəzərdə tutulur. Bu göstəricilər qısa müddətdə sosial xərclərin 6,6 milyard manat və ya 1,6 dəfə artdığını göstərir.

Sosialyönümlü xərclərin dövlət büdcəsində çəkisinin 41 faizə çatması isə sosial rifahın dövlət siyasətinin prioritet istiqaməti olduğunu bir daha təsdiqləyir. Bu artım, həmçinin vətəndaşların həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, sosial təminat sisteminin gücləndirilməsi və əhalinin həssas təbəqələrinin dəstək alması istiqamətində görülən tədbirlərin əhəmiyyətini vurğulayır. Bu yanaşma Azərbaycan dövlətinin sosial sahəyə xüsusi önəm verdiyini və iqtisadi inkişafın insan əməlinə xidmət etdiyini aydın şəkildə ortaya qoyur.

Azərbaycanın sosial islahatlar strategiyası: Əhalinin rifahının yüksəldilməsi

Azərbaycanın sosial inkişafını təmin edən Prezident İlham Əliyevin ardıcıl və məqsədyönlü siyasəti çərçivəsində 2018-ci ildən başlayaraq həyata keçirilən sosial islahat paketlərində 2025-ci ilin əvvəlindən beşinci paketin reallaşdırılması da əlavə olunub. Bu istiqamətdə mühüm addım dövlətimizin başçısının 2024-cü il 23 dekabr tarixli Sərəncamı ilə atılıb. Belə ki, 2025-ci ilin yanvarından başlayaraq minimum əməkhaqqının 345 manatdan 16 dəfə artırılaraq 400 manata çatdırılıb. Fevralın 1-dən isə minimum pensiyanın məbləği 280 manatdan 14,3 faiz artırıla 320 manata qaldırılacaq.

Beləliklə, 2018-ci ildən bəri minimum əməkhaqqında 3,1 dəfə, minimum pensiyada isə 3 dəfəyədək artıma nail olunub ki, bu da əhalinin sosial rifahının əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlməsinə səbəb olub. Həmçinin 2018-2024-cü illər ərzində müavinət və təqaüd ödənişlərində 5 dəfə artım qeydə alınıb və 2024-cü ilin sonundakı sərəncama əsasən, bu artım dinamikası 2025-ci ildə də davam etdiriləcək. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışan işçilərin əməkhaqlarının 2025-ci ilin yanvarından etibarən orta hesabla 15 faiz artırılması da bu istiqamətdə atılan mühüm addımlardan biridir.

Bunlarla yanaşı 2025-ci il üçün təsdiq edilən qanunlarla yaşayış minimumu və ehtiyac meyarının 270 manatdan 285 manata çatdırılması da sosial təminat sisteminin daha da gücləndirilməsi məqsədi daşıyır. Prezident İlham Əliyev yanvarın 7-də yerli telekanallara müsahibəsində yeni sosial islahat paketinin əhəmiyyətini vurğulayaraq, Azərbaycanın həm sosial sahədə, həm də iqtisadi

Azərbaycanın sosial islahat strategiyası: Prezidentin əhalinin rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində atdığı addımlar

əlaqəsini gücləndirməkdə mühüm rol oynayır. Minimum əməkhaqqı artımının digər sahələrdəki məqsətləri ilə əlaqələndirilməsi, həmçinin işçilərin əmək hüquqlarının qorunması və daha yüksək həyat səviyyəsinə nail olunması istiqamətində əhəmiyyətli addım kimi qiymətləndirilir.

Minimum əməkhaqqı pozuntularına qarşı qətiyyətli inzibati tədbirlər

2025-ci ilin yanvarın 1-dən etibarən, aylıq iş vaxtı normasını işləyən və əmək funksiyasını yerinə yetirən işçinin aylıq əməkhaqqı minimum əməkhaqqından az ola bilməz. Bu dəyişiklik, işçilərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və onların maddi rifahının artırılması məqsədini daşıyır. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti minimum əməkhaqqından aşağı əməkhaqqı verilmiş vasitəsilə müraciət edib və əmək müqavilələrindəki uyğunlaşmaların qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirilməsi təmin edilir. Nəzarət isə "e-sistem" üzərindən həyata keçirilir, beləliklə, hər bir işçinin əməkhaqqı ilə bağlı qanun pozuntuları dərhal aşkarlanır.

Əməkhaqqı ilə bağlı yaranan qanun pozuntularının qarşısını almaq üçün ciddi hüquqi tədbirlər nəzərdə tutulub. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 192.3-cü maddəsinə əsasən, işçiyə minimum aylıq əməkhaqqından aşağı məbləğdə əməkhaqqı verilməsi inzibati məsuliyyətə səbəb olur. Bu məsuliyyət işəgötürənlər üçün ciddi nəticələrə gətirib çıxara bilər, çünki belə hallarda dövlət tərəfindən cərimələr və digər hüquqi tədbirlər tətbiq olunur. Həmçinin minimum əməkhaqqının artırılması ilə əlaqədar işçilərin hüquqlarının qorunması və işəgötürənlərin qanunvericiliyə riayət etmələri təkcə sosial ədalət prinsipini deyil, həm də ölkə iqtisadi

diyyətinin daha şəffaf və dayanıqlı olmasını təmin edir. Azərbaycan dövləti əmək bazarında daha ədalətli şəraitin yaradılması və işçilərin hüquqlarının qorunması istiqamətində mühüm addımlar atır, bu da ümumilikdə sosial rifahın artmasına xidmət edir. Bu tədbirlər, həmçinin işçilərin hüquqi təminatlarını gücləndirərək əmək bazarında daha sağlam və düstür münasibətlərin yaranmasına şərait yaradır.

Pensiyaların artırılması və sosial rifaha töhfə

Pensiyaların artırılması dövlətin vətəndaşlarının sosial təminatını daha da gücləndirmək məqsədi daşıyır və hər il ölkə Prezidentinin sərəncamları ilə həyata keçirilir. Pensiyalar Dövlət Statistika Komitəsinin təqdim etdiyi məlumata əsasən, əvvəlki ilin orta aylıq əməkhaqqı artımına uyğun olaraq indeksləşdirilərək artırılıb. Bu, pensiyaçıların maddi rifahının yüksəldilməsi və onların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün mühüm addımdır. 2025-ci ilin əvvəlindən pensiyaların indeksləşdirilərək artırılması nəzərdə tutulub və bu artım, minimum pensiyanın artırılmasının təmin edilməsi ilə yanaşı, pensiyaçıların rifahını daha da yaxşılaşdıracaq.

Son illərdəki təcrübə göstərir ki, orta aylıq əməkhaqqında davamlı və ciddi artımlar pensiyaların indeksləşdirilərək artırılması göstəricisindən daha yüksək olmasına imkan yaradıb. 2023-cü ildə pensiyaların artımı 14,7 faiz, 2024-cü ildə isə 11,2 faiz təşkil edib. Bu artımlar pensiyaçıların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm rol oynayıb və gələcəkdə də bu artım tendensiyasının davam edəcəyi gözlənilir. Həmçinin pensiya artımlarının həyata keçirilməsi zamanı vətəndaşların müxtəlif sosial ehtiyacları nəzərə alınır və bu artımlar onların gündəlik həyatına mənfi təsir göstərmir.

Mühüm bir yenilik də odur ki, 2023-cü ilin əvvəlindən pensiya artımı sahəsində vahid indeksasiya metoduna keçilib. Bu metod hər ilin əvvəlində vahid yanaşma ilə bütün kateqoriyalardan olan pensiyaçıların (1,1 milyon pensiyaçının) pensiyalarının indeksləşdirilərək artırılmasına imkan verir. Bu yanaşma pensiyaçıların haqlarının qorunması və daha ədalətli şəkildə artımın həyata keçirilməsi üçün çox mühüm bir addım olub.

Pensiyaların indeksləşdirilərək artırılması elektron sistem üzərindən avtomatik şəkildə həyata keçirilir. Bu, pensiyaçıların heç bir sənəd təqdim etməsinə və müraciət etməsinə ehtiyac qalmadan onların pensiyalarının artırılmasını təmin edir. Elektron sistemin tətbiq prosesin daha sürətli və şəffaf olmasına imkan verir, həmçinin bürokratik maneələr aradan qaldırır. Bu yenilik dövlətin sosial siyasətində müasir yanaşmaları və vətəndaşların rahatlığını ön planda tutduğunu göstərir. Bu şəkildə pensiyaçıların hüquqlarının daha səmərəli şəkildə qorunması və onların sosial rifahının davamlı olaraq artırılması təmin edilir.

Pensiya ödənişlərinə ayrılan vəsaitin əhəmiyyəti

Ayrılan islahatlar çərçivəsində pensiya artımlarının davamlı karakter alması pensiya təminatı üzrə ödənilən vəsaitlərin müəmməd artımına gətirib çıxarıb. Bu artım vətəndaşların sosial rifahının yüksəldilməsi və pensiyaçıların maddi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması məqsədini daşıyır. 2025-ci ildə əmək pensiyalarının ödənilməsi üçün 7 milyard 210 milyon 530 min manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulub. Bu, keçən il müvafiq istiqamətdə ayrılan vəsaitdən 710 milyon manat və ya 11 faiz daha çoxdur, yəni dövlət pensiyaçıların ehtiyaclarını qarşılamağa daha böyük diqqət yetirir.

Ümumilikdə pensiyalar üzrə ayrılan illik vəsait 2018-ci ildən bəri 2 dəfə artıb. Bu artım ölkənin sosial siyasətinin nə qədər uğurla həyata keçirildiyini və dövlətin pensiyaçıların rifahını daim artırmaq üçün böyük səy göstərdiyini göstərir. Dövlətin pensiya ödənişlərinə ayırdığı vəsaitin artması gələcəkdə də sosial təminatın gücləndirilməsinə və ölkə üzrə rifah səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edəcək.

Əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən sosial islahatlar ölkənin iqtisadiyyatını gücləndirərək vətəndaşların sosial təminatını da müəmməd olaraq yaxşılaşdırmağa yönəlib. Bu addımlar sosial rifahın davamlı artımını təmin etməklə ölkənin ümumi inkişafına mühüm töhfə verir.

